

Klepočiai partizaninio karo priešaušriu

Jurate MIČIULIENĖ juratem@lzinios.lt

2014 12 23 6:00

Pieta virš Ryliškių kaimo kapinių. Čia buvo palaidota daug aplinkinių kaimelių tragedijos aukų. Algimanto ir Mindaugo Černiauskų nuotraukos

A-A+

Prieš 70 metų, Kūčių išvakarėse, 1944-ųjų gruodžio 23 dieną, sovietai kartu su vietiniais stribais nužudė keliausdešimt kelių Dzūkijos kaimų gyventojų, sudegino apie 50 sodybų. Deja, 1989 metais tyrimą pradėjusi prokuratūra šios žiauriausios po karo sovietinio teroro akcijos prieš taikius gyventojus iki šiol neištyrė. Trūksta įrodymų. O iš atminties nedylantys žmonių liudijimai pagal mokslinę metodologiją, deja, - tik pagalbinis šaltinis.

Tik žinoma, kad tuometinio Alytaus rajono Merkinės ir Alovės valsčiaus Klepočių, Ryliškių, Taručioniu, Druskininku, Lizdų, Vabalių, Pieriškių, Fermos, Bugonių, Dubrių ir kitus kaimus degino, žmones mušė, žudė, dalį išsivedė į Alytaus kalėjimą tardyti Sovietų Sajungos NKVD kariuomenės pasienio 331 pulko ir III Baltarusijos fronto kariuomenės užnugario apsaugos daliniai kartu su vietiniais. Prieš Kalėdas kaimai buvo apsupti, matyt, tikintis visus šeimų narius rasti namie. Vokiečiai iš Dzūkijos 1944-ųjų rudenį jau buvo pasitraukę.

Archyvuose - migla

Kai sovietmečiu, siekiant priminti vokiečių žiaurumą, nuolat buvo kalbama apie jų 1944 metų vasarą sudegintą Pirčiupių kaimą, kruvinos 1944-ųjų Kalėdos buvo nutyliamos. Tačiau žmonėms iš atminties tragedija ilgai neišdilo. „Girdėdami apie Pirčiupių aukų minėjima seni dzūkai visada

Dormeo
Didžiausia
išpardavim
NUOLAIDOS I
-50 %
Rinkis prek

BIURO PAT
ŽV

tik
nuolaid
EOLT

LŽ Lietuv
25 tūkst.
Patiko
Jums ir 44 draugi

fotomenininkas Algimantas Černiauskas. Pasak kai kurių Dzūkijos žmonių, sovietmečiu spaudoje apie sudegintus Pirčiupių, Klepočių, Ryliškių ir kitus kaimus buvo užsimenama labai mīsingai, juos rikiuojant toje pačioje eilutėje. Matyt, siekta, kad susidarytų nuomonė, jog ir tų kitų kaimų budeliai yra tie patys kaip ir Pirčiupių.

Viešai pirmą kartą apie kruvinas Kalėdas 1981 metais prabilo disidentinė "Aušra", ją citavo radio stotys "Laisvoji Europa", "Amerikos balsas". Politinei situacijai švelnėjant, 1988 metais Alytaus sajūdžio aktyvistas Vytautas Ledas surinko dar gyvų tragedijos liudininkų prisiminimus ir juos išspausdino tuometiniame Alytaus rajono laikraštyje "Komunistinis rytojus".

Kruvinais įvykiais labai domėjos ir alytiškis istorikas Henrikas Rimkus, kuris kartu su V. Ledu vėliau išleido Dzūkijos partizanų dainų rinkinį "Sušaudytos dainos". Deja, kaip rašė H. Rimkus, nors 1989 metais buvo sudaryta vyriausybinių komisija stalinizmo nusikaltimams tirti, niekas nebuvo nubaustas. Kliuvo tik V. Ledui ir kitiems Alytaus sajūdininkams, kad jie įvardijo 46 sovietams talkinusius vietinius stribus. Daugelis jų tuo metu gyveno Dzūkijoje.

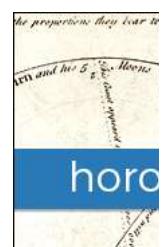
V. Ledas 1989 metais organizavo medžio drožėjų kūrybinę stovyklą ir buvo sukurtas memorialinis ansamblis kruvinoms Kalėdoms atminti. Deja, 1993 metais V. Ledas žuvo labai neaiškiomis aplinkybėmis, o H. Rimkus nusižudė 2004 metais.

Pasak Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento Specialiųjų tyrimų skyriaus vadovo Ryto Narvydo, archyvuose viskas labai miglota. "Daug spragų, todėl ir neištirta. Viena yra pasakoti žurnalistui, o visai kita, kai imi detalizuoti. Kur dingo V. Ledo ir H. Rimkaus surinkta medžiaga, neaišku, - sakė R. Narvydas. - Pirmoji mobilizacija į sovietų kariuomenę buvo rugpjūčio mėnesį, vyrai slapstėsi. Kita mobilizacija buvo paskelbta prieš Kalėdas. Matyt, ējo gaudyti vengiančiųjų mobilizacijos. Gal vyrai iš miškų pašaudė. Tada netylėjo ir rusai. Man teko išklausyti daug pasakojimų apie tuos laikus. Žmonės prisimena, kad traukdamiesi vokiečiai irgi be ceremonijų degino kaimus, sako, rusai elgėsi švelniau, bet jei juos kas užkabindavo, jei juos kas apšaudydavo, tada jau tapdavo žiaurūs."

Suvedė saskaitas

Kaip remdamasis liudininkų apklausomis yra rašęs H. Rimkus, tragediją brandino dar prieškariniai konfliktais. "Makniūnų ir Druskininkų kaimuose veikė komunistų kuopelės, kai kas iš jų karos metu perėjo į sovietinių partizanų gretas, pokariu - į stribus. O Ryliškių ir Nemunaičio apylinkėse veikė šaulių, vėliau - kaimo savisaugos būriai. Tarp jų 1943-1944 metais būta ginkluotų susidūrimų. Grįžę į valdžią sovietiniai aktyvistai skubėjo suvesti saskaitų, - rašė H. Rimkus. - Klepočių ir Druskininkų kaimų bernai nesutarė, šokiuose nuolat mušėsi. (...) Klepočių šauliai dar karos pradžioje nušovė Ryliškiuose pardavėju dirbusį Placidą Mikailionį nuo Daugų, skundusį žmonės sovietams." Tod Klepočių turėjo priėmę.

Janulydienės name, kuris 1944 metų gruodį tapo rusų karinio dalinio štabu.

Gruodžio viduryje čia prisirinko dar daugiau kariškių. Tada mergina išgirdo, kaip vienas iš druskininkiečių stribų pasakė: "Dabar Klepočiams tai bus!" Kai Kūčių išvakarėse ji grįžo į gimtuosius Klepočius, jau degė kaimyno namas, o kieme kareiviai šautuvų buožėmis daužė tėvą.

Nerimą kėlė savisaugos būriai

Kai 1944 metų rudenį Dzūkijoje jau nebuvo likę vokiečių, kaimų ramybę saugojo susikūrė savisaugos būriai. O saugotis buvo ko. Raudonieji partizanai eidavo plėsti kaimų, rinkti iš jų maisto. Kadangi savisaugos būriai dar iš vokiečių buvo gavę ginklų, suprantama, tokie kaimai raudoniesiems kėlė nerimą.

Kaip yra rašės savisaugos būrių veiklą tyrinėjės istorikas Rimantas Zizas, vokiečiai, iš pradžių nepritarę ginkluotos kaimų savisaugos būrių idėjai, blogėjant padėčiai fronte, 1943 metų rudenį jau leido juos kurti. Sovietiniai partizanai tokius kaimus laikė priešiškais valdžiai. Tad prieš juos buvo planuojamos baudžiamosios akcijos.

Priešpriešą tarp savisaugos būrių ir sovietinių partizanų, remdamasis archyviniais dokumentais, yra tyrinėjės istorikas Sigitas Jegelevičius. Pasak jo, sovietinių teroristų "Šarūno" būrys jau vasarą puldinėjo savisaugos dalinius, siekė juos nuginkluoti. "Šarūno" teroristams ypač pavojingi buvo Klepočių savisaugininkai, nes kaimas buvo arti teroristų bazės ir galėjo kontroliuoti kai kuriuos jiems įprastus keliai. Birželio 7 dieną apsupę kaimą jį užpuolė ir nuginklavovo. Tad prieš Kalėdas eidami į Klepočius baudėjai jautėsi drąsiai, žinojo, kad ginklų čia galbūt likę vos vienas kitas. "Nei Klepočiuose, nei gretimuose Merkinės valsčiaus kaimuose baudėjai niekur nesusidūrė su partizanais. Niekas jų net iš tolo neapšaudė. Visi matė ryškią baudėjų persvarą, bet niekas nesitikėjo tokios tragiskos baigties", - rašė S. Jegelevičius.

Pasak R. Zizo, ginkluota vietinė savisauga dėl daugelio priežasčių ypač paplito Pietryčių Lietuvoje. Raudonieji partizanai puolė savisaugos būrius. 1944 metų pavasarį vietos žvalgybos grupės vadas, buvęs Raudonosios armijos karininkas Nikolajus Bakurskis pasiklydo. Nežinodamas, kuris kaimas priešiškas, o kuris - ne, pateko į Klepočių kaimą. Kaimo šauliai jį sužeidė, vėliau nušovė. Už jo žūtį, kaip rašoma viename iš sovietinių partizanų dokumentų, "vokiečių okupantams ir jų talkininkams" turėjo būti atkeršta, nedelsiant pradėtas jo žūties aplinkybių tyrimas.

"Aušra" neleido pamiršti

Apie kruvinus įvykius sovietmečiu 1984 metų 31 numeryje vėl rašė disidentinė "Aušra": "Labai mažai kas žino, kad šių metų gruodžio 24 dieną sukaks 40 metų, kai Merkinės apylinkėse buvo žauriai susidorota su Klepočių, Lizdu, Druskininkų, Ryliškių, Taručioniu, Vertelkų ir Pieriškių kaimų gyventojais. Pirčiupių tragedija kruopščiai ištirta, o aukoms atminti pastatytas didingas paminklas. Kada pamatysime monumentą Klepočių ir

ATIDARYTI

Druskininkų-Krikštionių ir Lizdų-Ryliškių kryžkelė. Buvusi Vaitiekėaus Kasiulyno sodybos vieta. Paminklinis ansamblis 1944 m. gruodžio 23 d. sudeginto Klepočių kaimo ir nužudytu jo bei aplinkinių kaimų 30 gyventojų atminimui (autorius - architektas Romas Balčiūnas, tautodailininkai Antanas Česnulis ir Algirdas Juškevičius).

ant aukšto, pasižiūrėjau pro langelį. Galinėse kaimo sodybose matėsi daug kareivių. Man bežiūrint vienas civilių pasileido bėgti - pasigirdo šūviai, žmogus krito, čia pat buvo nušautas ir kitas, o sodybos uždegotos. (...) Tik nusileidome žemyn į pirkią, žiūrime, kad jau ir mūsų link nuo Ryliškių ateina du kareiviai. Aš pasislėpiau už krosnies, o tévas išėjo jų pasitikti. Jie iš karto émė reikalauti manęs. Tévas mane pašaukė, teko išeiti. Tik išėjus, kareiviai émė mane kulti šautuvą buožémis, reikalaudami atiduoti šautuvą. (...) Tévas, matydamas, kad taip jie mane ir pribaitgi gali, neišlaikė ir pasakė, kad automatas visgi yra. Tada jau mane tiesiai prie sienos... O kareiviai buvo visiškai jauni, 19–20 metų. Vienas europietiškos išvaizdos, o kitas - azijietis. Tai tas azijietis labiausiai ir norėjo mane nušauti. O baltasis jam neleido, pastvérė už šautuvo. Ilgokai jie ten galynėjos. (...) Paskui visus išsivedė – tardė tévą, tardė mūsų piemenuką, tardė mane. Kitą dieną kai kuriuos išsivedė į Merkinę, o kai kuriuos paleido. Paleido ir mane. Visą baisiausiai sumuštą.

Grįžau namo. Pas mus susikraustė šeimos su vaikais iš sudegintų sodybų. Atėjo nuo kapų Edvardas Mikalonis. Papasakojo, kad kaime daug lavonų ir kad reikia kažkaip juos palaidoti. Kadangi mūsų trobesių nesudegino, tai liko ir arkliai, ir vežimas. Pasikinkėme arklius į porinį vežimą ir išvažiavome. Užvažiavome į brolių Adolfo ir Broniaus Muzikevičių sodybą. Namai sudeginti, Adolfo néra, o Bronius guli prie šulinio – nušautas ar nudurtas. Matyt, kad šautovo buožė duota į veidą, žandikaulis kabot ant krūtinės. Jkélėme jį į vežimą. Nuvažiavome pas kaimyną Kazį Muzikevičių. Viskas sudegę. Kazys buvo nušautas ir įmestas į ugnį, bet tada tuose degésiuose mes jo neradome. Ten, kur dabar Klepočiuose stovi kryžiai, buvo Vaitiekėaus Kasiulyno sodyba. Pats Vaitiekus buvo gamtos nuskriaustas žmogelis, bet jo namus irgi radome sudegintus, o Vaitiekus gale tvarto – serija iš automato kaip duota, tai pakaušis nukeltas, smegenys – ant žemės... Jkélėme ir jį į vežimą. Bekeliant iš po jo kailinukų išbėgo gal pusšimtis pelių, ko gero, jos ten slėpėsi nuo karščio. Tada pasukome į Jono Mikalonio sodybą. Irgi viskas sudeginta. Joną radome nudurtą – kailiniuose

Atkūrus nepriklausomybę buvo užrašytas ne vieno kruvinų įvykių liudininko pasakojimas. Petras Mikalonis iš Klepočių yra pasakojęs: "Anksti ryte išgirdau šaudant. Išbėgęs į lauką pamačiau, kad dega Muzikevičių sodyba. Supratome, jog laukuose pilna kariuomenės, kaimas apsuptas. Supratau, kad pabėgti nepavyks. (...) Apie vienuoliktą valandą jau degė beveik visas kaimas. Užlipau

Kaip 1984 metų „Aušroje“ prisiminimais dalijosi grupė dzūkų, degant kaimams į Ryliškių bažnyčią slėptis buvo subégę daug aplinkinių parapijos kaimų moterų ir vaikų. Kësdami šaltį ir alkį visi buvo apimti nevilties. Visą laiką su žmonėmis bažnyčioje buvo čia nuo 1936 metų klebonavęs Juozas Stasiūnas. Jis aukojo mišias, guodė žmunes. Kai kas iš bažnyčios neišėjo ir antra Kalėdų dieną. Per vieną pamokslą kunigas smerkė kruvinus užpuolikų darbus. Tą pamokslą girdėjo čia pasižvalgyti užėjęs kartu su čekistais kaimus deginant dalyvavęs Paltarackas iš Maniūnų dvaro.

„Aušra“ nemini Paltaracko vardo, tačiau iš archyvų žinoma, kad Merkinės partorgu yra buvęs Mečislovas Paltarackas, kuris neaiškiomis aplinkybėmis žuvo 1954 metais.

„Visi buvo taip apimti siaubo, kad iš karto nesuvokė, ko jis čia atėjo (totoriu didžiausia nuodėmė lankytis kitatikių šventovėje). Reikia manyti, kad Paltarackas, sugrįžęs pas rusus, viską papasakojo, ką kunigas kalbėjės. Manoma, kad bažnyčios sudeginimą tuomet atidėjo tik dėl daugybės žmonių joje“, - rašė „Aušra“.

J. Stasiūnas už tą pamokslą, o gal priskaičiavus ir daugiau panašių „nuodėmių“, 1947 metais buvo nuteistas dešimčiai metų ir išvežtas į Sibirą. Grįžęs į Lietuvą 1955 metais savo bažnyčios jau neberado, ji buvo sudeginta. Vikipedija nurodo, kad ji sudeginta 1953 metais. „Aušroje“ prisiminimais pasidaliję dzūkai spėja, kad tai buvo padaryta anksčiau, 1949-1951 metais. Kad bažnyčią ruošiamasi padegti, žmonės spėjo iš to, jog areštavus kunigą J. Stasiūnų iš kitur atvykusiems kunigams draudė čia laikyti mišias. Kai iš Merkinės į Ryliškius atvyko būrelis kariškių, tarp jų žmonės matė ir tą patį Paltaracką. Spėjama, kad viešai visų akivaizdoje vengė padegti bažnyčią. Kiek pasisukiojė kariškiai išvažiavo. Paltarackas, kuriam buvo pavesta padegti bažnyčią, su dviem kareiviais pasislėpė krūmuose netoli bažnyčios.

Nujausdami galimą bažnyčios padegimą žmonės ją paeiliui naktimis émė saugoti. Ryliškietis, tą vakarą turėjės eiti sargybą, atėjo kiek véliau, nes buvo tikras, kad visi rusai išvažiavo. Kai sargas išvydo, jog Paltarackas su dviem kareiviais išlaužė bažnyčios duris jéjo į vidų, apmirė iš baimés, stabdyti nedrjso, nuskubéjo kvestis gausesnés pagalbos. Tačiau kai atėjo, medinė bažnyčia jau skendo liepsnose.

Anksčiau iš Ryliškių išvažiavę russai apsistoję Subartonių miške, Navasodų kaime, į Sibirą išvežto ūkininko Baryso name, kuriame laikinai buvo prisiglaudusi vienos našlés šeima. Šeimininkai buvo įsakyta išvirti valgyti. Kol visi sotinosi, atėjo ir Paltarackas. Karininkas su juo atvykusiems kareiviams liepė eiti į kiemą, neva į sargybą (nors anksčiau jos nereikėjo), o Paltarackui pasiūlė vakarieniauti. Tačiau greit sutarškėjo stiklai ir Paltarackas susmuko peršauta galva.

„Aušroje“ įvykį apraše žmonės spėjo, jog Paltaracką, atlikusį jam pavestą užduotį, russai nušové dėl to, kad kam nors iš vietinių neprasitarė. Tada kariškių vadas pasišaukė kaimynystėje gyvenanti Volungevičių ir liepė

areštavo, nei tardė. Nebuvo ieškota ir padegėjų.

Leidimas atstatyti Ryliškių bažnyčią buvo gautas tik 1989 metais, kai tais pačiais metais LSSR generalinė prokuratūra dėl Alytaus rajono Klepočių ir kitų kaimų gyventojų nužudymo iškėlė baudžiamą bylą. Nauja bažnyčia buvo pastatyta ir pašventinta tik atkūrus nepriklausomybę, 1993 metais. Kunigas J. Stasiūnas tų dienų nebesulaukė.

Viskas buvo "kitaip"

LGGRTC istorikas R. Narvydas minėjo, kad anu laikų įvykius prisimena iš tu kraštų kiles Vilniuje gyvenantis istorikas Albertas Marcelis, kuris yra pasakės, kad viskas buvo ne taip, kaip atgimimo pradžioje aprašė Alytaus sajūdininkai. Šiu eilučių autorei buvo įdomu išgirsti jo versiją. Pirmiausia paieškojau informacijos internete, ar šis istorikas yra rašęs apie Klepočius, tačiau radau tik užuominą, kokias disertacijas yra parašęs šis habilituotas mokslų daktaras. Tai - "SSKP kova už darbininkų klasės eilių vienybę 1927-1931 metais" (1960 m.) ir "Už proletariato ir darbo valstiečių sąjungą" (1978 m.).

Paprašytas A. Marcelis pasakojo, kaip jis prisimena Klepočių įvykius ir tragedijos priežastis: "Tikrai mobilizacija čia niekuo déta. Karo metais prie Nemuno už Klepočių vyko aršūs mūšiai tarp vokiečių ir rusų, ten buvo likę daug ginklų, kuriuos kaimiečiai vėliau išsitampė. Iš Merkinės moksleivių girdėjau, kad tuomet kūrėsi pogrindis. Dar vokiečiai su parašiutais primėtė apmokytu, su jais pasitraukusių Merkinės policininkų. To pogrindžio ir buvo baiminamasi. Rudenį į Ryliškius grįžo vienas kapitonas, pasiémé savo broli ir žadėjo eiti į kariuomenę. Abu dingo be žinios. Partizanai, matyt, sušaudė. Kažką iš Savilionių kaimo irgi nušovė už tai, kad buvo už tarybų valdžią. O kas degino Klepočius? Nežinau, ten nebuvau, nemačiau."

A. Marcelis tuomet gyveno Bajoriškių vienkiemelyje, kur (netoli Raitininkų kaimo) tévas nusipirko sklypą. Jo žodžiai, pogrindininkai daug ką nužudė už ryšius su "tarybiniais partizanais". "Mano brolius irgi nušovė. Vienas buvo ką tik baigęs mokyklą, kitas dar nebaigęs, - aiškino jis, o paklaustas, už ką nušovė, atsakė: - Už ryšius su tarybiniais partizanais nušovė. Jau buvo ir manęs atėję, bet aš, tai sužinojės, pirmą Kalėdų dieną išėjau iš namų."

Pasiteiravau, ar jis girdėjęs apie Ryliškių bažnyčią. "Girdėjau, kad sudegė, o kas sudegino, neaišku. Kunigas Stasiūnas pogrindį rėmė. Mums religiją 5-6 klasėje dėstė", - tik tiek pasakė A. Marcelis.

Pokalbio metu jis vis ragino paskaityti sovietų Lietuvos partinio veikėjo Alberto Barausko 1968 metais išleistą knygą "Miškų frontuose". "Kovos Dzūkijoje vyko aršios. Tačiau žudyti beginklius yra antihumaniška net ir karo metais", - sakė jis. Tačiau jis kažkodėl nenorejo į įvykius pažvelgti iš esmės: kas buvo okupantai, o kas nuo jų gynësi.

Kliuvo ir V. Krėvei

Kaip vėlesnius įvykius "Aušroje" 1984 metais prisimena dzūkai, kai susikūrė Varėnos rajonės kuriom prižiūriose ir dėlės Marokinės užležiavus žmonės

"Šis reikalas nė mums priklauso spręsti. Yra sajunginė valdžia, ji viską tvarko."

Vėliau buvo kalbama, kad buvo toks Maskvos planas - visą Lietuvą sunaikinti. Apie tai žinojės tik vienas iš lietuvių - Aleksandras Gudaitis-Guževičius, 1944-1945 metais ėjės saugumo komisaro pareigas ir dalyvavęs Kremliuje svarstant Stalino parengtą planą. Apie tai jis tik prieš mirtį 1969 metais prasitarė vienam savo pažystamui. Plano būta tokio, kad net A. Guževičius, jį suvokęs, nualpo. Pokario metais Sovietų Sajungos partinis veikėjas Michailas Suslovas taip pat pasakės garsiaja frazė: "Lietuva bus, bet be lietuvių."

Gal nedaug kas prisimena ir tai, kad rusai, keršydamai Vincui Krėvei-Mickevičiui už ne tokį bendradarbiavimą, kokio tikėjosi, ir už pasitraukimą į Vakarus, 1944-1945 metais, dar smilkstant Klepočių ir kitų kaimų degésiam, visaip bandė ištinti tai, kas su juo susiję. Subartonyse naikino trobesius, iškirto sodelį, užgriovė šulinį, išardė net tvoras. Nušovė vienos sesers sūnų, kitą su vaikais ištremė į Sibirą. Tačiau vėliau sovietų valdžia, supratusi, kad rašytojo kūrybos iš žmonių atminties ištinti nepavyks, leido spaudoje paskelbti melagingų žinių apie jo gyvenimą JAV ir apie "apgailestavimą" dėl emigracijos. Tik 1959 metais Raitininkų kaime buvo nusavintas namas, panašus į Subartonyse buvusį Mickevičių namą, atvežtas į Subartonis ir toje pačioje vietoje perstatytas. Ekspozicija tame įrengta tik 1966 metais.

Dainavos partizanų apygarda, kurioje vyko aršiausios kovos ir sovietai patyrė daugiausia nuostolių, oficialiai įkurta 1945 metų lapkritį, tačiau užuomazgų būta jau 1944 metų rudenį. Rugsėjo mėnesį Merkinės ir Alovės valsčiuose veikė dylikos partizanų būrys.

Klepočių ir kitų kaimų tragedijos pogrindžio neįbaugino. Sovietų siautėjimai kaip tik pakurstė ugnį. Po metų, 1945-ujų gruodį, įvyko Merkinės šтурmas. Operacijai vadovauti paskirto Adolfo Ramanausko-Vanago kuopa užémė NKVD būstinę, paštą, valsčiaus ir milicijos įstaigas. Kadangi bažnyčios bokšte įsitvirtinusiu sovietų nukauti nepavyko, vyrai atsitraukė į miškus. Pogrindį po kelių metų įveikė tik į partizanų gretas infiltruoti agentai.

Nuo Klepočių ir kitų gretimų kaimų tragedijos praėjo 70 metų. Tačiau gal tik tuomet, kai praeis 100 metų ir neliks nė vieno gyvo Dzūkijos kaimų padegėjo, prokuratūra išdrįs paviešinti jų pavardes. O kol kas budeliams, savo veiksmus bandantiems teisinti žodžiais "sunkūs ir sudėtingi laikai tada buvo", leidžiama ramiai švęsti Kalėdas.***

Vėliavnešė

Merkiniškis Algimantas Černiauskas yra užrašės Aleksandros Miliauskienės (Jazavitaitės), garsiojo Merkinės puodžiaus Miko Miliausko našlės, pasakojimą. Visuose Atgimimo laikų žvėriuose Merkinėje stodavo niekiene

"Džiaugiamės klausia, ar tinka moteriai vėliavą nešti. O kas mano giminėj neš?"

Keturis brolius turėjau, kai Kristaus gimimo šventėj 1944 metais namus Klepočiuose degino. Atėjo brolis iš miško – aukštas, drūtas; nusimaudė, sekmadienį išpažinties į bažnyčią nuėjo, o grįžo tik sapne: "Sesula, sesula, ar negalėtai many perrengt, matai, kokis aš šlapias..." Pašovė jį vasario 2 dieną, pirmą valandą. Ivertę į vežimą visą kelią lig Merkinės (16 km) krauju aplaistė. Kai nutrenkė miestelyje ant grindinio prie cerkvės, buvo jau be krauko ir be batų, o visą naktį baisiai lijo: "Sesula, sesula, ar negalėtai many perrengt..." Neperrengiau... Stribai neleido...

Aleksandra Miliauskienė (Jazavaitė) Merkinės kryžių kalnelyje 1989 metais.

Per rinkimus atėjo aktyvas į žemynę, tai mama išvijo, sakydama, kad sūnus krauju pabalsavo. Tai jie, porą žingsnių paėje, už mus balsus į dėžutę sugrūdo.

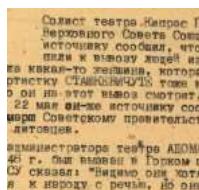
Kai vežė į Sibirą, mama baisiai išgyveno, bet visą kelią lig Merkinės dainavo. Du broleliai Sibire žuvo, trečias neviltį degtinėj paskandino. Tai ir nešu vėliavą už juos..." - pasakojo A. Miliauskienė.

DALINTIS:

SPAUSDINTI

ISTORIJA

LSSR MGB agento „Solist“ pranešimas apie Kipro Petrausko požiūrį į trėmimus

2

NKVD budelis: „Darbas buvo nelengvas“

7

LŽ archyvas. Klaipėdos sukilimas: faktai ir versijos

2

Ką mena Lukiškių medžių

2

Šv. Sofijos soboras – Bizantijos didybės simbolis

1

Kalėdos tarpukariu: nuo šventės idilės iki muštynių

Rastas istorinis, manoma, Jeruzalės valdytojo antspaudas

Senovės lietuvių mityba – genetinis polinkis į mėsą

8

Naujieji tarpukariu: neturintys fejerverkų į orą šaudydavo iš pistoletų ir revolverių

Kuo ypatinga gruodžio 29-oji istorijoje

LDK istorija. Pagonių šventės

7

Generolo žūtis Krakių pušyne

11

Lietuvos, išgelbėjės du popiežius ir suteršės Vatikano reputaciją

3

LŽ archyvas. Slapti priesų pokalbiai – kaip ant delno

2

#AŠPrisimenu: „Svarbiausia, kad laimėjome mūsi“

1

LŽ archyvas. Šešios nerimo dienos

5

#AŠPrisimenu: „I mane pasisuko vieno tanko bokšteliš. Pamaniau, kad gąsdina...“

1

LŽ archyvas. Tautos vado saulėlydis

66

LIETUVA

KOMENTARAI

PASAULIS

EKONOMIKA

SPORTAS

IDOMYBĖS

GIMTASIS KRAŠTAS

ISTORIJA

ŽMONGĖS

GAMTA IR
AUGININIAIŠEIMA IR
SVAKIĀTAMOKSLAS IR
TECHNIKA

KULTŪRA

ČVIETIMAS
GYVŪNAI

MULTIMEDIJAI

Nepriklausomybės 100-mecio metai?

LŽ archyvas. Žlugusi Michailo Gorbačiovo misija

4

Ivairiatautė miestietija XVIII a. antros pusės Gardine: žydų bendruomenė

LDK istorija. Tuščias iždas – nuolatinė Lietuvos valstybės problema

6

Jonas Basanavičius pagarbos ir paniekos fone

2

Monsinjoras dr. R. Makrickas: Šventasis sostas palankiai žiūrėjo į Lietuvos nepriklausomybę 1918 m.

2

Už ką ainai ir japonai dékingi Bronislawui Pilsudskiui

8

LŽ Antazavės šilo mūsis: Kalėdos kryžminėje ugnyje

Nepriklausomybės aktą rašė Jurgio Šaulio ranka

Išaiškinta viena iš Pirmojo pasaulinio karo mišlių

LŽ #Prognozės2018. Nerija Putinaite: turime atiduoti moralines skolas

LŽ Katalikybė XIX amžiuje – tai, kas skyrė lietuvių nuo imperijos

LŽ archyvas: Šeši demokratijos mėnesiai

DAUGIAU

LŽ archyvas. 1991-ųjų sausis: pirmosios Vyriausybės griūtis

6

Barokiniai fejerverkai – „ugnies dramos“ su politiniu turiniu

Kunigaikštis Andrejus Kurbskis – pirmasis rusų disidentas

Amosas Ozas ir žydiškosios tapatybės klausimas

2

MULTIMEDIJAI

#BükPokyciu: penkios medikų piketo citatos

Įšgyventi pasaulio pabaigą

10 lankomiausių miestų pasaulyje

Ginčai dėl santykių su Rusija

Ką žada 2018-ieji? 10 svarbiausių pasaulio įvykių

12 svarbiausių 2017-ųjų įvykių Lietuvoje

LIETUVA

Vokietija Lietuvai perduoda Vasario 16-osios aktą
SVARBU!

Inicijuojamas parlamentinis tyrimas dėl Ramūno Karbauskio verslo valdomų žemių

7

Ką „govorit i pokazyvajet“ Vilnius

7

Viktoras Pranckietis: Kinijos investicijos Lietuvos saugumui rūpesčių nekels

Vasario 16-osios Aktas perduodamas Lietuvai

Partijų reitingai: „valstiečiai“ varžosi su konservatoriais

4

LŽ Kancleriams – piniginis paskatinimas avansu

4

Prokuratūra pradeda tyrimą dėl Ramūno Karbauskio žemių

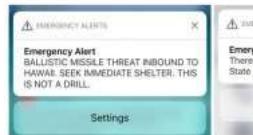
14

Ieško lėšų už borto likusiems medikams

1

PASAULIS

Klaudingą žinutę Japonijoje pasiuntė darbuotojas

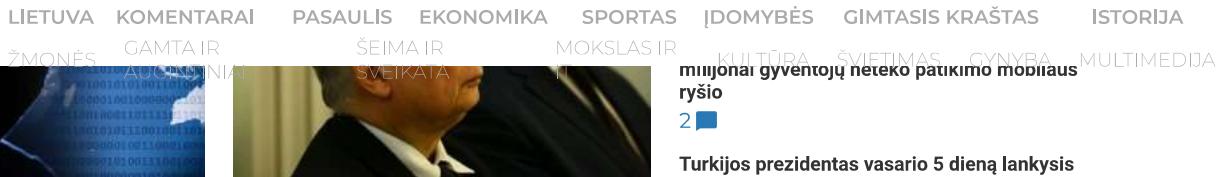

JAV sulaikytas CŽV agentas

Santjage policija vaikė prieš popiežių protestavusius demonstrantus

1

Latvijos e. sveikatos apsaugos sistema patyrė kibernetinę ataką iš užsienio

Lenkijos Aukščiausiasis Teismas vyriausybės reformas vadina antikonstitucinėmis

2

mūjonių gyventojų neteko patikimo mobiliaus

ryšio

2

Turkijos prezidentas vasario 5 dieną lankysis Vatikane

Arménija pripažino genocidą Irake prieš jazidus

NACIONALINIS PROJEKTAS

100-AS PASIDIDŽIAVIMO METŲ

#ŠIMTMEČIO INOVACIJOS

Mantas Konratavicius: verslo kultūra šiapus ir anapus Atlanto gerokai skiriasi

#AUGULIETUVOJE

Kaip solidūs vadovai tapo kepėjais

#ATEITIES LYDERIAI

Deimantė Rimkutė: būti kaip Winstonas Churchillis ir Dalia Grybauskaitė

#LEGENDOS

Profesorius Vladas Jurgutis – ne vien lito tėvas

DAUGIAU

EKONOMIKA

Universalios bazinės pajamos Suomijoje: kaip dalijami pinigai už nieką

Bronius Markauskas pripažsta: nei trašų, nei valdomų žemų kontrolės Lietuvoje nėra

Lengviau nusipirkti valstybės įmonę nei butą

2

Gyventojai jau sukaupė beveik 3 mlrd. eurų pensijų

Senų namų kainos gerino rekordus

Lietuvos bankas prašo skelbtį bankrotą
Centro taupomajai kasai

Laikinai sustabdys „Travelonline Baltics“
licencija

Skirtingi pigiausiu prekių krepšeliai

SPORTAS

Dailusis čiuožimas valosi nesėkmingo sezono žaizdas

Šveicarui grasino, bet nejbaugino

Eurolyga: Bambergo „Brose“ – Kauno „Žalgiris“ 93:86

Namuose Krasnojarsko klubą įveikusi „Juventus“ ekipa nutraukė nesėkmių seriją FIBA Čempionų lygoje

Lauritos Jurčiūtės karjeros rungtynės pažymėtos „Kibirkštis“ pergale Šiauliuose

Rankinio rinktinės treneris Artūras Juškėnas apie pasaulio čempionatą: „Kodėl gi ne?“

Mūšis dėl LFF Supertaurės vyks Marijampolėje

Keisis Lietuvos olimpinio fondo valdymas

Lietuvių rankinio arbitrai įsiutino slovénus

IDOMYBĖS

Paskolinis istorinių gobelenų

Quentinas Tarantino ir Leonardo DiCaprio vėl vienija jėgas

Mormonų Bažnyčios vadovu paskirtas 93 metų buvęs chirurgas

LŽ Įamžino medinius Rėzknės langus

LŽ Madagaskare galioja daugybė draudimų

LŽ Lesote rastas didžiulis deimantas

LŽ Savaitės fotokaleidoskopas

STT tira „Dzūkijos vandenų“
nusikalstamas veikas

Audito išvados – nepalankios
Pravieniškių pataisos namams

Klaipėda revizuos sovietinį palikimą
6

Įamžins už Lietuvos laisvę kovoju sių
žydu atminimą

Dar viena idėja Lukiškių aikštėi
14

1

ŽMONĖS

Albinas Krenta: „Kova už laisvę niekada
nesibaigia, ji tik keičia formas“

Lavija Šurnaitė: „Žmonės, deja,
priskūrė daug baubų apie maistą“

Sulaukusi 46 metų mirė „The
Cranberries“ vokalistė Dolores
O'Riordan

Patricia Kaas: apie netektis ir sékmę

Edgaras Šmigelskas: „Jei niekur
nekeliauji – iš kur bus noras grjžti
namo?“

GAMTA IR AUGINTINIAI

Šiemet Alpese – pavojinga. Patarimai kaip ištrūkti iš sniego lavinos

Šalčiausias kaimas Žemėje: termometrų stulpeliai nukrito net iki – 62°C

Bilietai į gamtą populiarėja itin lėtai

1

Už genialią idėją, gelbėjant Didžiųjį barjerinį rifą, apdovanos

Uždraudė virti gyvus omarus

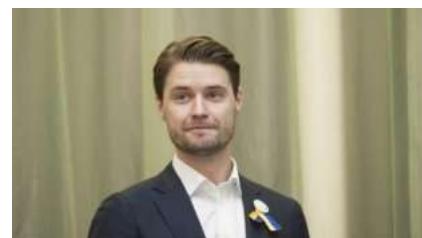
ŠEIMA IR SVEIKATA

Klausos negalią turintieji diskriminuojami gaunant vairuotojo pažymėjimus

Negalite užmigti? Jums padės vienas labai paprastas psichologinis triukas

Psichologai ragina Seimo narį Mykolą Majauską patylėti

4

Paramedikai nustumti į šoną – padavėjai uždirba daugiau

Dėl stringančios vaiko pinigų sistemos – grumtynės merijose

MOKSLAS IR IT

NASA sukūrė tolimojo kosmoso navigacijos sistemą – tai kur kas geriau nei GPS

Branduolių sintezės energetika žengia į naują lygį

Robotai žingsniuoja į Kauną

1

**Smegenų paslaptys: kai pažeidimai j
naudą**

**Naujas tyrimas padės geriau suprasti
virusų plitimą žmogaus parazituose**

KULTŪRA

**Teatro elitas: scenografė Virginija
Idzelytė**

**Kūnas ir žodžiai Italijos ir Lietuvos
moterų mene**

**Užmaskuota sovietinės realybės kritika
komedijoje „Operacija Y“**

3

**Kęstutis Navakas: „Pragaras yra
iššūkis“**

**Berlyno dienoraštis. Kai visos spalvos
telpa pilkos atspalviuose**

Donatas Petrošius. Greimo aikštė

2

**Markas Zingeris: juo domėtis tampa lyg ir
madinga**

**Piliečiai turi likti budrūs. Armando Ianucci
apie „Stalino mirtį“**

Tikėjimas senas, o folkloras jaunas

ŠVIETIMAS

**Kaune – aukštųjų mokyklų ir profesinio
mokymo mugė**

**Pamirsta.lt. Apleista mokykla šiaurės
Lietuvoje**

**Spręs, kam skirti Nepriklausomybės
stipendiją**

**Seimas pritarė LEU ir Aleksandro
Stulginskio universiteto prijungimui prie
VDU**

**LEU jungimo prie VDU klausimas
atidėtas**

1

Informacinių karai: „elfai“ smogė „vatnikams“ – paskelbė jų sąrašą

23

Krašto apsaugos savanorių pajėgos švenčia 27-ąsias įkūrimo metines

Danijos premjeras: būdami čia giname ne tik Baltijos šalis, bet ir save

Informacinė agresija: taikinys – Ukraina

LŽ **↓ Vokietijos kariuomenę veržiasi nepilnamečiai**

Brg. gen. Valdemaras Rupšys: „Turime realias galias sustiprinti Lietuvos kariuomenę“

Linas Linkevičius: perkant ginkluotę kartu – galima surauputi

Zbigniew Pisarski: netikiu, kad Rusija peržengs sienas

9

Rubrikos:

Ekonomika Gamta ir augintiniai
 Idomybės Istorija
 Konkursai Kultūra
 Pasaulis Sportas
 Trasa Žmonės

Gimtasis kraštas
 Jurgos virtuvė
 Lietuva
 Mokslo ir IT
 Šeima ir sveikata

Gynyba
 Komentarai
 Mokslo ir IT
 Švietimas

Informacija:

Kontaktai
 Reklaminiai priedai
 Prenumerata
 Karjera